

УДК 327(477)

ЕКОНОМІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МІЖНАРОДНОЇ ПРОБЛЕМАТИКИ: ІНТЕГРАЦІЙНИЙ І БЕЗПЕКОВИЙ НАПРЯМИ

Олеся Ярошко

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
філософський факультет, кафедра політології,
вул. Університетська, 1, 79000, м. Львів, Україна,
e-mail: yaroo@ukr.net*

Узагальнено і систематизовано наукові досягнення представників інтеграційного напрямку економічних досліджень української міжнародної проблематики. Висвітлено також науковий доробок дослідників безпекового напрямку економічних досліджень української міжнародної проблематики.

Ключові слова: українська міжнародна проблематика, економічна наука, інтеграційний напрям економічних досліджень, безпековий напрям економічних досліджень.

Політика держави на міжнародній арені, особливості її формування та реалізації, чинники й завдання важливі в контексті забезпечення інтересів і цінностей держави, суспільства та людини й існування системи міжнародних відносин. Для України складна, багатоаспектна і різноманітна міжнародна проблематика актуалізується, набуваючи нового та важливого звучання з огляду на російську агресію на Донбасі і незаконну анексію Криму та фактичною війною з Російською Федерацією на частині території Донбасу. Актуальність, важливість і практичне значення цієї проблематики, її принципово нове тло зумовлюють науковий інтерес до неї та її практичну цінність. Тому вона і вивчається представниками різних наукових галузей.

У цьому дослідженні джерельну базу становлять докторські й кандидатські дисертації у галузі економічних наук (наукові спеціальності 08.00.01 «Економічна теорія та історія економічної думки», 08.00.02 «Світове господарство і міжнародні економічні зв'язки», 08.00.03 – «Економіка та управління національним господарством», 08.00.07 – «Демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика») за 2009–2015 рр. (одна праця датується 2016), авторами яких є: Барановська І. В., Вассіліу Д., Волочко А. С., Головаш Б. Е., Григорова-Беренда Л. І., Губарева І. О., Гуслев А. П., Енверов Р. Р., Ільєнко О. В., Калмикова Н. М., Коваленко О. О., Корнєв М. М., Маргасова В. Г., Марченко Т. В., Мекшун П. В., Мовчан О. П., Нікітіна М. Г., Палагусинець Р. В., Пойте І. О., Приходько І. В., Пугачов В. М., Резніков В. В., Савицька С. О., Усенко О. О., Федяєва М. С., Хаустова В. В., Цапко-Піддубна О. І. та Цвігун І. А. [1-28]. Загалом йдеться про дослідження економічного профілю української міжнародної проблематики в інтеграційному та безпековому зрізах.

Як уже зазначалось, дисертаційні праці економічного профілю української міжнародної проблематики за їхнім інтеграційним і безпековим спрямуванням зорієнтовані на вирішення конкретних наукових проблем, що з огляду на їх теоретичне і практичне значення варті бути представлені широкому науковому загалу як вагомий науковий доробок.

Під дослідженнями української міжнародної проблематики розуміємо студії особливостей і закономірностей, суб'єктів, процесів, чинників, цілей, цінностей, напрямів,

функцій, формування та реалізації політики України на міжнародній арені, специфіки її двосторонньої, регіональної та багатосторонньої дипломатії, а також порівняльні міжнародні дослідження, що стосуються й України. Економічні дослідження української міжнародної проблематики охоплюють такі напрями: інтеграційний (міжнародний і регіональний), безпековий, теоретичний (вивчення парадигм, засад і проблем розвитку соціально-економічних систем сучасності), конкурентний (розгляд національної конкурентоспроможності й транзитивного потенціалу України), міжнародно-середовищний (дослідження впливу міжнародних чинників на розвиток національної економіки, прямих іноземних інвестицій, міжнародної міграції робочої сили, торгівлі туристичними послугами та міжнародного іміджу держави) й зовнішньоекономічний (характеристика міжнародних економічних відносин України та її транскордонного співробітництва). Зупинимось на перших двох – інтеграційному й безпековому.

Серед наукових досягнень дисертантів інтеграційного напрямку економічних досліджень української міжнародної проблематики – розкриття змісту і поглиблення вивчення складного та багатоаспектного феномену міжнародної інтеграції України, зокрема чинників інтеграції, її стратегії, механізму державного регулювання процесів інтеграції, туристичної та промислової складових інтеграції України у глобальний простір [7; 12; 22; 23; 26]. Під час аналізу факторів інтеграції України у світове господарство, визначено об'єктивні засади процесу транснаціоналізації світового господарства, роль і оцінку діяльності ТНК, ступінь залучення України у процеси транснаціоналізації економіки, позитивні й негативні наслідки взаємодії ТНК і національних компаній, пріоритетні напрями залучення іноземних інвестицій для розв'язання проблем національної економіки, необхідність розроблення державної інвестиційної політики з виваженим урахуванням світового досвіду. Встановлено напрями підвищення національної конкурентоспроможності й принципи формування стратегії виходу українських компаній на зовнішній ринок [23, с. 12–14]. У контексті вивчення стратегії інтеграції економіки України в глобальний простір запропоновано теоретико-методологічні концептуальні положення щодо системоутворюючих та системозабезпечуючих відтворювальних структур у стратегії інтеграційного розвитку, розкрито зміст економічної системи як категорії й об'єкта інтеграційного розвитку. Обґрунтовано й оптимальний інтеграційний розвиток національної економіки, рекомендовано концепції багатовекторної стратегії інтеграції України в світову економіку та ефективної конвергенції як основний інструмент інтеграційного розвитку в умовах відкритості України до світової економіки, розглянуто вектори розвитку національної економіки. Розроблено також класифікацію основних закономірностей формування ринкового механізму стратегії інтеграційного розвитку національної економіки, методологічні положення дослідження стратегії інтеграційного поступу економічної системи на основі порівняльного аналізу ендогенних та екзогенних змінних показників ефективності національної економіки. Аргументовано зміст і особливості застосування таргетування як методу програмно-цільового управління економікою України та методологічно обґрунтовано пропозиції щодо вдосконалення стратегій програмно-цільового управління національною економікою. Ми мали змогу також ознайомитися з моделлю багатовекторної стратегії інтеграційного розвитку національної економіки й ефективністю макроекономічних наслідків експериментальної реалізації розробленої стратегії вибору оптимальних векторів розвитку [12, с. 25–30].

У руслі дослідження складових державного механізму регулювання інтеграційних процесів подано авторське розуміння економічної інтеграції, уточнено визначальні

передумови економічної інтеграції України. Проаналізовано також внутрішню організаційну структуру управління інтеграційними процесами та розроблено комплекс рекомендацій стосовно її удосконалення, обґрунтовано найсприятливішу модель інтеграції України. Розглянуто чинники, котрі перешкоджають економічній інтеграції України, особливості сучасної моделі організаційного механізму управління інтеграцією України, доведено важливість міста як окремого рівня державного управління інтеграційними процесами. Запропоновано концептуальну модель організаційного забезпечення процесів міжнародної економічної інтеграції України та сформовано авторський методичний апарат оцінки організаційних передумов державного управління міжнародною економічною інтеграцією [22, с. 14–16]. Під час вивчення туристичної складової інтеграційного розвитку України запропоновано авторське розуміння туристичної індустрії, аргументовано специфіку глобального ринку туристичних послуг, запропоновано організаційно-економічні засади дослідження внутрішнього ринку туристичних послуг, оцінено природу та соціально-економічні передумови функціонування туристичної індустрії України. Охарактеризовано місце України в світовому туристичному просторі й подано оцінку перспективних ринків зростання туристичної індустрії України, а також розроблено механізм інтеграції туристичної індустрії України до умов глобального туристичного ринку. Виявлено специфіку інституційної структури туристичної діяльності та заходи, необхідні для залучення туристичної індустрії України до глобального ринку [7, с. 15–17]. У контексті інтеграційних процесів національної промисловості запропоновано систему оцінювання її рівня розвитку, ефективності й моделювання їх впливу на соціально-економічний розвиток та інтегральний показник оцінки рівня розвитку промисловості. Обґрунтовано науково-методичні положення з ідентифікації моделі промислової політики в країні, подано науково-методичне забезпечення з установами критеріїв та інструментарію ідентифікації пріоритетних галузей промисловості країни, а також здійснено інтегральну оцінку рівня розвитку промисловості в Україні. Ідентифіковано модель промислової політики України в 1995–2011 рр. і розроблено її сценарій до 2030 р. та відповідний інструментарій [26, с. 26–27].

Серед творчо-наукового доробку дисертантів-економістів з української міжнародної проблематики інтеграційно-регіонального напрямку дослідження: 1. регіонально-інтеграційних пріоритетів країн, у тому числі України, феномену її євроінтеграції, зокрема європейського вектора гео економічної стратегії України; 2. інтеграції України (міжнародні інноваційні програми), процесів інтеграції (в європейських ринку праці); 3. механізмів інтеграції (інвестиційний механізм); 4. стратегії (регіональної торговельно-економічної інтеграції); 5. бар'єрів на шляху інтеграції України до ЄС; 6. специфіку впливу євроінтеграції на національні економіки (механізми досягнення енергоефективності економіки країн Центрально-Східної Європи, активізація інноваційного розвитку сфери зв'язку й інформатизації, формування та розвиток ринку послуг, розвиток регуляторної політики держави, регулювання ринку праці України); 7. особливостей чорноморського вектора регіональної інтеграції України, в тому числі українсько-турецьких відносин у регіональному інтеграційному контексті [2–4; 8; 10–11; 14; 16–17; 19–20; 24–25; 27]. У процесі вивчення регіонально-інтеграційних пріоритетів країн подано визначення інтеграції, з'ясовано причини утворення регіональних інтеграційних блоків, їх роль у міжнародному поділі праці й світовій економіці. Обґрунтовано, що розвиток міжнародної інтеграційної політики має відбуватися на засадах інтеграційної парадигми, визначено пріоритетні напрями інтеграційної взаємодії за участю України й основні напрями диверсифікації зовнішньоторговельних відносин

України, потребу розбудови національного транспорту, роль у цьому машинобудування. Аргументовано потребу формування регіональних кластерів, зокрема запропоновано структуру машинобудівного кластера [11].

Під час дослідження європейського вектора гео економічної стратегії України визначено зміст поняття «гео економічна стратегія держави», значення і важливість європейського вектора гео економічної стратегії України, роль ЄС у зовнішній торгівлі України. Встановлено активізацію міжнародних інвестиційних процесів за участю України, потребу вдосконалення організаційно-економічного механізму розвитку європейського вектора гео економічної стратегії України та стратегічні цілі її зовнішньоекономічної політики, пріоритети розвитку європейського напрямку гео економічної стратегії [10, с. 15–16]. У контексті виокремлення ролі знань у сучасному економічному розвитку й інноваційної діяльності в сучасних глобалізаційних та інтернаціоналізаційних процесах виявлено потенційні можливості активізації наукового, науково-технічної й інноваційної діяльності України на основі аналізу її участі в міжнародних інноваційних програмах, а також проблеми у цій сфері. Запропоновано форми інноваційної інфраструктури, які застосовуються в ЄС для української економіки, напрямки науково-технічної та інноваційної політики України, в тому числі інституційні заходи і заходи з врахуванням інтернаціоналізаційних та інтеграційних чинників. Розглянуто можливості імплементації європейського досвіду стимулювання інноваційної діяльності в Україні, виокремлено широкий спектр організаційно-економічних заходів на засадах аналізу зарубіжного досвіду на глобальному, регіональному й локальному рівнях з метою активізації інноваційних процесів в економіці України [14, с. 13–16]. У руслі інтеграції України в європейський ринок праці крізь призму аналізу спільних ознак функціонування ринків праці країн та специфіки ринку праці ЄС і України з метою підвищення ефективності використання її трудового потенціалу зніщено вирішення низки проблемних питань на шляху поглиблення інтеграції та заходи щодо інтеграції українського ринку праці у європейський трудовий простір [2, с. 14–17].

Крізь призму ролі інвестиційної діяльності в національному економічному розвитку, формуванні єдиного інвестиційного простору ЄС визначено заходи на шляху реформування системи управління інвестиційної діяльності України, проблеми взаємодії України з ЄС у інвестиційній сфері, принципи побудови інвестиційної діяльності України, інструменти міжнародної інвестиційної стратегії України, негативні чинники на шляху активізації інвестиційного співробітництва в межах запропонованого інвестиційного механізму інтеграції України в європейський простір. Окреслено шляхи та напрями формування спільної з ЄС інвестиційної стратегії [4]. У процесі аналізу економічної інтеграції розкрито суть торговельної інтеграції під час міжнародної економічної інтеграції й особливості зовнішньої торгівлі України у контексті її прискореного входження до економічного простору ЄС [24]. Вивчаючи міжнародну економічну інтеграцію та її ефективність, запропоновано дослідження політико-економічних бар'єрів на шляху міжнародної інтеграції України, їх класифікацію за значущістю впливу, розглянуто чинники економічного зростання на підставі участі в міжнародно-інтеграційних процесах, зокрема інституції, торгівля, інвестиції, міжнародні програми допомоги та співпраці, можливість існування синергетичних ефектів від їх комплексного застосування. Сформовано рекомендації щодо вдосконалення механізмів інтеграції України до ЄС та її основні завдання [20, с. 14–16]. Визначаючи механізм досягнення енергоефективності економіки та структурного впливу на енергоефективність економіки, інституційного середовища показано структурний вплив на українську економіку,

ефективний шлях розвитку енергоємних галузей економіки України, роль євроінтеграції у контексті активізації процесів підвищення енергоефективності економіки країни. Наголошено на імперативах формування оптимальних механізмів досягнення енергоефективності економіки та розробленні рекомендацій щодо доцільності й необхідності застосування механізму інвестиційного стимулювання в Україні [27, с. 14–17].

Розглядаючи вплив на економічний розвиток країн інноваційного розвитку сфери зв'язку й інформатизації, визначено роль відповідної сфери у прискоренні інтеграційних процесів і входження України до європейського інформаційного простору, особливості стану цієї сфери та напрями її інноваційного поступу. Розроблено концепцію активізації її інноваційного розвитку, заходи з активізації її інноваційного розвитку в контексті євроінтеграційних процесів України, а також здійснено інтегральну оцінку і прогноз розвитку сфери зв'язку й інформатизації України. Обґрунтовано ключові критерії оцінки сфери зв'язку та інформатизації [17, с. 14–16]. У євроінтеграційному контексті охарактеризовано сучасний соціально-економічний стан України та ринку послуг, тенденції його формування, ступінь розвитку та проблеми. Установлено основні чинники впливу на вдосконалення ринку послуг, побудовано модель прогнозування, організаційно-економічний механізм його розвитку та комплексний підхід до поліпшення механізму управління розвитком ринку послуг та відповідні пропозиції [19, с. 13–15]. Визначивши принципи регулятивної політики держави та нормативно-правове забезпечення її форм, роль органів місцевого самоврядування в її здійсненні, запропоновано імплементацію європейського досвіду в Україні, а також пріоритетні напрями розвитку регулятивної політики держави в контексті євроінтеграційних процесів [25, с. 14–15]. З позицій євроінтеграції подано визначення регулювання ринку праці у цьому процесі, аргументовано напрями формування активної політики держави на ринку праці в умовах євроінтеграції. Розроблено концептуальні основи регулювання вітчизняного ринку праці на засадах поглиблення євроінтеграційних процесів та зростання ризику відтоку висококваліфікованих кадрів. Розвинуто методичне забезпечення виявлення загроз, проблем, їхніх наслідків та потенційних можливостей у системі регулювання ринку праці в процесі євроінтеграції, розглянуто модель взаємодії суб'єктів регулювання ринку праці у зазначених умовах, а також удосконалено науково-методичні підходи до моніторингу процесу розвитку регіональних ринків праці з урахуванням тенденцій євроінтеграційного поступу [3, с. 15–17].

У процесі дослідження чорноморського вектора регіональної інтеграції крізь призму геоекономічної стратегії та моделі ефективної міжнародної економічної інтеграції визначено концептуальні засади розвитку інтеграційних процесів у регіоні та найефективніші напрями розвитку співпраці між країнами регіону з погляду отримання мультиплікативного ефекту для їхніх економік. Проаналізовано основні напрями концептуальних засад формування геоекономічної моделі Причорномор'я, найважливіші завдання державної політики України у напрямі інтенсифікації інтеграції, підґрунтя для розвитку внутрішньогалузевої кооперації та інвестиційного співробітництва, транспортну сферу як стратегічний напрям співпраці. Охарактеризовано особливості розроблення пріоритетів національної стратегії торговельно-економічного співробітництва з країнами Причорномор'я, роль регіональної кластерної стратегії в інтеграції, механізми інституційно-організаційного й інформаційного забезпечення міжнародного співробітництва у Чорноморському регіоні [17, с. 26–30]. Розглянуто роль цього регіону й українсько-турецьких відносин у регіональних інтеграційних процесах, визначено

об'єктивні передумови українсько-турецького стратегічного партнерства, перспективи та інтенсифікацію українсько-турецьких економічних відносин, їхні проблеми, специфіку співпраці у Чорноморському регіоні. Запропоновано двосторонню стратегію економічного розвитку у вигляді моделі структурної інтеграції для інтенсифікації процесу економічної взаємодії [8, с. 14–17].

Серед наукових здобутків дисертантів з української міжнародної проблематики економічної науки за безпековим напрямом - розроблення таких наукових феноменів, як оборонна промисловість, стратегія розвитку, економічна безпека та загрози їй, енергетична безпека, міжнародна економічна безпека, зовнішньоекономічна безпека, демографічна безпека і продовольча безпека [1; 5–6; 13; 15; 18; 21; 28]. У контексті вивчення феномену оборонної промисловості запропоновано основи удосконалення механізму державного регулювання діяльності оборонної промисловості, створено методичний інструментарій розвитку оборонної промисловості й оцінки можливостей її реалізації, етапи стратегії, підхід до прогнозної оцінки. На засадах аналізу міжнародного досвіду визначено основні обов'язкові й можливі способи і методи впливу на формування оборонних підприємств та напрями впливу зовнішніх чинників на розвиток оборонної промисловості в контексті посилення інтеграційних процесів. Здійснено прогнозну оцінку можливостей реалізації стратегії оборонної промисловості зі застосуванням сценарного підходу та розроблено напрями удосконалення механізму державного регулювання процесів розвитку оборонної промисловості [1]. У контексті дослідження економічної безпеки України подано концепцію її формування і систему оцінювання рівня розвитку економічної безпеки країни. Визначено вплив корупції та неефективного державного регулювання на її рівень, запропоновано науково-методичне забезпечення у встановленні пріоритетних сфер і загроз економічній безпеці країни, організаційного забезпечення стратегічного планування економічної безпеки України. Розроблено науково-методичне положення формування економічної безпеки України, здійснено інтегральну оцінку рівня розвитку економічної безпеки України та країн ЄС, здійснено кластеризацію України та країн-членів ЄС за рівнем сформованості економічної безпеки. Рекомендовано сценарії убезпечення економіки України в умовах активізації інтеграційних процесів, виконано сценарне моделювання впливу корупції та неефективного державного регулювання на економічну безпеку країни, впливу першої, в тому числі на регіональному рівні; оцінено якість діючих регіональних програм запобігання корупції [6, с. 24–25].

Вивчаючи питання економічної безпеки вагоме значення надається ролі транснаціоналізації в її забезпеченні, стану економічної безпеки України в контексті процесів транснаціоналізації. З'ясовано загрози та виклики економічної безпеки в умовах транснаціоналізації, побудовано й обґрунтовано структурно-логічну модель забезпечення економічної безпеки з урахуванням загроз від діяльності зарубіжних і вітчизняних ТНК, і визначено шлях підвищення ефективності взаємодії держави з ТНК [15, с. 14–16]. У процесі розкриття загроз економічній безпеці визначено поняття стійкості національної економіки, систему стратегічного гарантування стійкості економіки до загроз економічній безпеці, запропоновано коридор розвитку національної економіки від нестійкого до стійкого стану. Проаналізовано чинники становлення, функціонування та розвитку економіки України у контексті її стійкості й протидії системи зовнішнім загрозам; обґрунтовано складові алгоритму моніторингу стану економіки. Розроблено стратегію забезпечення стійкості економіки до загроз економічній безпеці та її структуру, а також теоретико-методологічні засади вимірювання й оцінювання стійкості економіки до загроз економічній безпеці. Побудовані можливі сценарії реалізації стратегії гарантування

стійкості економіки до загроз економічній безпеці [13, с. 25–29]. Під час дослідження розвитку глобалізаційних процесів сформовано визначення економічної й енергетичної безпеки, визначено принципи останньої та роль країн-членів ЧЕС у контексті гарантування енергетичної безпеки, складові енергетичної безпеки країни за формування комплексного підходу щодо її регулювання. Визначено пріоритетні напрями енергетичного співробітництва країн-членів ЧЕС, запропоновано напрями удосконалення енергетичної політики України для гарантування енергетичної безпеки. Визначено необхідність розробки і пріоритетні напрями державної стратегії гарантування енергетичної безпеки держави, розроблено концептуальну схему її забезпечення, що визначає комплекс заходів із підтримки енергетичної безпеки держави на міжнародному, національному та регіональному рівнях [18, с. 18–20]. У контексті новітніх тенденцій глобалізації світової економіки доведено роль ефективної стратегії зміцнення міжнародної підприємницької економічної безпеки. Подано теоретико-методологічні підходи до розвитку системи гарантування економічної безпеки міжнародної підприємницької діяльності на основі принципів міжнародного маркетингу, розроблено концептуальний підхід до формування системи маркетингової міжнародної підприємницької безпеки та запропоновано комплексний підхід до її зміцнення [9, с. 27–32]. У процесі вивчення феномену зовнішньоекономічної безпеки уточнено сутність цього поняття, здійснено оцінку зовнішньоекономічної безпеки України та змістовне дослідження поняття «діагностика у сфері зовнішньоекономічної безпеки» і застосовано цей підхід (діагностичний) до оцінки зовнішньоекономічної безпеки України [5, с. 14–15]. У демографічно-безпековому сенсі визначено сутність демографічної безпеки, національні демографічні інтереси та загрози, які впливають на демографічну безпеку. Створено модель системи формування демографічної безпеки, системи показників до оцінки рівня демографічної безпеки – небезпеки, побудовано концептуальну модель системи гарантування демографічної безпеки. Проведено стратегічне планування демографічної безпеки та розроблено напрями її державного регулювання [28, с. 28–30]. У продовольчо-безпековому зрізі сформовано сутність економічного механізму гарантування продовольчої безпеки країни й авторський підхід щодо визначення ключових детермінант удосконалення механізму продовольчої безпеки [21, с. 13–15].

Отже, представники економічного профілю досліджень української міжнародної проблематики зробили вагомий внесок у вивчення цієї складної, багатоаспектної та різноманітної проблематики, в тому числі інтеграційного (міжнародного та регіонального) і безпекового напрямів.

Серед наукового доробку міжнародно-інтеграційного напрямку економічних досліджень української міжнародної проблематики - розроблення феномену міжнародної інтеграції України, зокрема її чинників, стратегії, механізму державного регулювання процесів інтеграції та галузевих складових інтеграції України у глобальний простір. Автори регіонально-інтеграційного напрямку досліджень української міжнародної проблематики розробляють феномен регіональної інтеграції, зокрема у контексті її пріоритетів, євроінтеграційного та чорноморського інтеграційного напрямів. До наукових досягнень представників безпекового напрямку економічних досліджень української міжнародної проблематики належить розробка феноменів оборонної промисловості, економічної безпеки і загроз, енергетичної безпеки, міжнародної економічної безпеки, зовнішньоекономічної безпеки, демографічної та продовольчої безпеки.

Перспективними на наш погляд, є подальші студії української міжнародної проблематики, що сприятимуть не лише науковому прогресу у цій сфері, а й політиці

України на міжнародній арені.

Список використаної літератури

1. Барановська І. В. Формування стратегії розвитку оборонної промисловості в контексті державного регулювання національної економіки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством» [Електронний ресурс]. / І. В. Барановська – К. : [б. в.], 2009. – Режим доступу : http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=ARD&P21IDB=ARD&Z21ID=&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=DOC/2009/09bivme.zip [Дата перегляду – 1 квітня 2016 р.]
2. Вассіліу Д. Інтеграція східноєвропейських країн до європейського ринку праці (на прикладі України і Росії) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.02 «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» / Д. Вассіліу. – К. : [б. в.], 2010. – 20 с.
3. Волочко А. С. Регулювання ринку праці України в умовах євроінтеграції : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.07 «Демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика» / А. С. Волочко. – Кіровоград : [б. в.], 2015. – 20 с.
4. Головаш Б. Е. Інвестиційний механізм інтеграції України в європейський простір : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.02 «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» [Електронний ресурс]. / Б. Е. Головаш – Тернопіль : [б. в.], 2010. – Режим доступу : http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=ARD&P21IDB=ARD&Z21ID=&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=DOC/2010/10kbeuep.zip [Дата перегляду – 1 квітня 2016 р.]
5. Григорова-Беренда Л. І. Оцінка та діагностика зовнішньоекономічної безпеки України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством» / Л. І. Григорова-Беренда. – Х. : [б. в.], 2013. – 20 с.
6. Губарева І. О. Формування економічної безпеки України в умовах активізації інтеграційних процесів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора екон. наук : спец. 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством» / І. О. Губарева. – Харків : [б. в.], 2015. – 36 с.
7. Гуслев А. П. Інтеграція туристичної індустрії України до глобального ринку туристичних послуг : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.02 «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» / А. П. Гуслев. – Харків : [б. в.], 2015. – 21 с.
8. Енверов Р. Р. Розвиток українсько-турецьких економічних відносин в процесі регіональної інтеграції : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.02 «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» / Р. Р. Енверов. – Львів : [б. в.], 2014. – 21 с.
9. Ільєнко О. В. Методологія маркетингового забезпечення міжнародної економічної безпеки України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук : спец. 08.00.02 «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» / О. В. Ільєнко. – К. : [б. в.], 2015. – 40 с.
10. Калмикова Н. М. Розвиток європейського вектору гео економічної стратегії

- України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.02 «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» / Н. М. Калмикова. – Донецьк : [б. в.], 2011. – 20 с.
11. Коваленко О. О. Регіонально-інтеграційні пріоритети країн в процесі глобалізації економіки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.02 «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» [Електронний ресурс]. / О. О. Коваленко – Донецьк : [б. в.], 2009. – Режим доступу : http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&Z21ID=&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=DOC/2009/09koorge.zip [Дата перегляду – 1 квітня 2016 р.]
 12. Корнєв М. М. Стратегія інтеграційного розвитку національної економіки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора екон. наук : спец. 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством» / М. М. Корнєв. – Донецьк : [б. в.], 2012. – 36 с.
 13. Маргасова В. Г. Стратегія забезпечення стійкості економіки України до загроз економічній безпеці : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук : спец. 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством» / В. Г. Маргасова. – К. : [б. в.], 2015. – 40 с.
 14. Марченко Т. В. Міжнародні інноваційні програми як фактор інтеграції України до ЄС : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.02 «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» / Т. В. Марченко. – Тернопіль : [б. в.], 2015. – 20 с.
 15. Мекшун П. В. Забезпечення економічної безпеки в контексті транснаціоналізації національної економіки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством» / П. В. Мекшун. – Чернігів : [б. в.], 2013. – 20 с.
 16. Мовчан О. П. Активізація інноваційного розвитку сфери зв'язку та інформатизації України в контексті євроінтеграції : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством» / О. П. Мовчан. – Чернігів : [б. в.], 2015. – 20 с.
 17. Нікітіна М. Г. Чорноморський вектор геоекономічної стратегії України в контексті розвитку глобальної регіоналізації : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук : спец. 08.00.02 «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» / М. Г. Нікітіна. – Донецьк : [б. в.], 2012. – 42 с.
 18. Палагусинець Р. В. Енергетична безпека країн-членів ЧЕС в умовах інтеграції : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.02 «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» / Р. В. Палагусинець. – Донецьк : [б. в.], 2012. – 23 с.
 19. Пойте І. О. Формування та розвиток ринку послуг в умовах євроінтеграції : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством» / І. О. Пойте. – К. : [б. в.], 2015. – 20 с.
 20. Приходько І. В. Політико-економічні бар'єри на шляху інтеграції України до ЄС : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.02 «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» / І. В. Приходько. – Львів : [б. в.], 2015. – 20 с.
 21. Пугачов В. М. Економічний механізм забезпечення продовольчої безпеки в

- умовах міжнародної інтеграції України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством» / В. М. Пугачов. – К. : [б. в.], 2015. – 20 с.
22. Резніков В. В. Організація та структурні складові механізму державного регулювання процесів міжнародної інтеграції України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством» / В. В. Резніков. – Х. : [б. в.], 2012. – 19 с.
23. Савицька С. О. Транснаціоналізаційні фактори інтеграції України у світове господарство : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.01 «Економічна теорія та історія економічної думки» / С. О. Савицька. – К. : [б. в.], 2010. – 18 с.
24. Усенко О. О. Стратегія регіональної торговельно-економічної інтеграції України та ЄС : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.02 «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» [Електронний ресурс]. / О. О. Усенко – К. : [б. в.], 2010. – Режим доступу : http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&Z21ID=&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=DOC/2010/10uooiue.zip [Дата перегляду – 1 квітня 2016 р.]
25. Федяєва М. С. Розвиток регуляторної політики держави в контексті євроінтеграційних процесів у національній економіці : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством» / М. С. Федяєва. – Запоріжжя : [б. в.], 2015. – 20 с.
26. Хаустова В. Є. Промислова політика України в умовах інтеграції та глобалізації економіки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук : спец. 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством» / В. Є. Хаустова. – К. : [б. в.], 2015. – 40 с.
27. Цапко-Піддубна О. І. Механізми досягнення енергоефективної економіки країн Центральної та Східної Європи в умовах європейської інтеграції : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.02 «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» / О. І. Цапко-Піддубна. – Львів : [б. в.], 2015. – 20 с.
28. Цвігун І. А. Формування демографічної безпеки України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук : спец. 08.00.07 «Демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика» / І. А. Цвігун. – Хмельницький : [б. в.], 2016. – 40 с.

Стаття надійшла до редколегії 18.01.2017

Прийнята до друку 19.02.2017

ECONOMIC STUDIES ON UKRAINE'S INTERNATIONAL ISSUES: INTEGRATION AND SECURITY DIRECTIONS

Olesya Yaroshko

*Ivan Franko National University of Lviv,
Faculty of Philosophy, Department of Political Science,
Universytetska str, 1, 79000, Lviv, Ukraine,
e-mail: yaroo@ukr.net*

At this article have been generalized and systemized scientific achievements of the representatives

of integration direction of economic studies on Ukraine's international issues. Scientific achievements of the researchers of security direction of economic studies on Ukraine's international issues have been also under review.

Key words: Ukraine's international issues, economic science, integration direction of economic studies, security direction of economic studies.